

**KAJIAN PERMASALAHAN PENGURUSAN TAMAN REKREASI
KAJIAN KES : TAMAN REKREASI HUTAN BANDAR,
MAJLIS BANDARAYA JOHOR BAHRU,
JOHOR DARUL TA'ZIM.**

٧٢٤٧

KAMALLUDIN BIN BILAL

Projek Sarjana Ini Dikemukakan Sebagai Memenuhi
Sebahagian Daripada Syarat Penganugerahan
Ijazah Sarjana Sains (Pengurusan Fasilitas)

V

**Fakulti Kejuruteraan Dan Sains Geoinformasi
Universiti Teknologi Malaysia**

Oktober, 2004

Setinggi-tinggi penghargaan kepada isteri, Noraini bt. Ahmad
yang memberikan sokongan dan dorongan untuk menyiapkan kajian ini.
Untuk anakku, Ahmad Aiman, yang berkongsi suasana pembelajaran ..

PENGHARGAAN

Penulis memanjatkan syukur kehadiran Allah s.w.t kerana dengan izinNya , Projek Sarjana ini telah dapat disiapkan pada masa yang telah ditetapkan. Di sini, penulis ingin mengambil kesempatan untuk merakamkan ucapan ribuan terima kasih kepada Dr. Hishamuddin bin Mohd. Ali selaku penyelia projek sarjana ini, di atas nasihat, bimbingan, pandangan serta cadangan-cadangan yang telah diberikan sepanjang tempoh projek sarjana ini. Penulis juga ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada Prof. Madya Dr. Maziah, Prof. Madya En. Maizan Bin Baba dan Prof Madya Dr. Sarofil bin Abu Bakar, di atas pandangan dan cadangan yang telah diberikan di dalam perlaksanaan kajian ini.

Selain itu, penulis juga ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada Pn. Hajjah Aishah bt. Abd. Kapi, (Pengarah Perancangan MBBB), En. Khairul Azmi b. Armijan ,En Salaha bin. Baharuddin, Pn Rohana yang telah membantu penulis di dalam mendapatkan maklumat yang diperlukan oleh penulis bagi melaksanakan program ini. Penulis juga ingin mengucapkan ucapan terima kasih ke atas semua staff bahagian taman awam yang terlibat secara langsung atau tidak langsung, yang memberikan kerjasama kepada penulis bagi mendapatkan maklumat.

Akhir sekali, penulis ingin mrerakam ucapan ribuan terima kasih kepdada Pn Zanariah, Shafini, Afendi dan Oly di atas sokongan serta bantuan di dalam menyemak tesis ini.

ABSTRAK

Majlis Bandaraya Johor Bahru, adalah merupakan salah sebuah organisasi yang bertanggungjawab sebagai Pihak Berkuasa Tempatan yang diberi kuasa sebagai Kerajaan Ketiga di dalam hirarki pentadbiran kerajaan. Salah satu tugas dan tanggungjawabnya ialah menyediakan kemudahan perkhidmatan serta infrastruktur kepada masyarakat wargakota yang merupakan pembayar cukai. Salah satu kemudahan serta infrastruktur tersebut adalah taman rekreasi. Pada dasarnya, taman rekreasi mempunyai pelbagai kemudahan fasiliti dan perkhidmatan yang ditawarkan kepada pengguna dan pelanggan berdasarkan fungsi dan objektif penubuhannya. Walaubagaimanapun, tahap pengurusan taman rekreasi masih lagi diperingkat lama dan corak pengurusan tidak menggambarkan keberkesanan fungsi taman rekreasi tersebut. Faktor yang dikenalpasti adalah kemampuan pihak pengurusan taman rekreasi menguruskan kemudahan dan perkhidmatan dengan sistematik dan lebih berdaya maju. Kajian ini dibuat bagi mengenalpasti masalah sebenar yang dihadapi oleh pihak pengurusan bagi mencadangkan alternatif penyelesaian yang terbaik di samping bagi mempertingkatkan tahap kemudahan, keselesaan dan kemudahan kepada pengguna.

ABSTRACT

Johor Bahru City Council as Local Authority Organisation has Thirstier Government empowered by the mandate of government to implement all of related policies and regulations. The main roles is basically to provide the infrastructures and service facilities to the public users . The park and recreational facilities as a part of the infrastructure has provided by the Local Authority. The aims and objectives of establishment park and recreational are to provide the basic needs of the public to enjoy and restful for the people. Its have varies of facilities and services managed by the Local Authority. Nevertheless, the management of park and recreational is not in proper manner and conventional approaches to ensure the efficient and effectiveness of the functions. The performance ability of the management in order to handle and manage the facilities as a systematic and viable as a reasons were considered in the studies. The studies will be identified the real problems has incurred in the management of park and recreational . Besides, the research also suggested the alternatives of management approach to achieve the objective and goal of establishments to provide better living environment and life style to the public and communities.

KANDUNGAN

BAB	PERKARA	MUKA SURAT
	Judul	i
	Pengakuan	ii
	Dedikasi	iii
	Penghargaan	iv
	Abstrak	v
	Abstract	vi
	Isi Kandungan	vii
	Senarai Jadual	xiii
	Senarai Rajah	xv
	Senarai Lampiran	xviii
BAB 1	Pengenalan	1
	1.1 Pendahuluan	1
	1.2 Penyataan Masalah	3
	1.3 Isu Kajian	7
	1.4 Objektif Kajian	8
	1.5 Skop Kajian	8
	1.6 Kepentingan Kajian	9
	1.7 Metodologi Kajian	10
	1.8 Susunatur Bab	13

BAB 2	PENGURUSAN TAMAN REKREASI	15
2.1	Taman Rekreasi Awam	15
2.2	Tujuan Dan Objektif Mewujudkan Taman Rekreasi Awam	16
2.3	Keperluan Dan Kepentingan Taman Rekreasi Awam	17
2.4	Kepentingan Taman Rekreasi	19
2.5	Perancangan Pembangunan Dan Kemudahan Fasiliti Taman Rekreasi	20
	2.5.1Prinsip Asas Untuk Perancangan Taman Rekreasi	21
	2.5.2Langkah-Langkah Di Dalam Perancangan Taman Rekreasi	25
2.6	Pengurusan Taman Rekreasi	30
	2.6.1 Pengurusan Organisasi Dan Bentuk	30
	2.6.2 Perancangan	31
	2.6.3 Organisasi	31
	2.6.4 Staff	31
	2.6.5 Mengarah	32
	2.6.6 Koordinasi	32
	2.6.7 Kawalan	32
	2.6.8 Penilaian	32
2.7	Struktur Organisasi Pengurusan Taman Rekreasi	33
	2.7.1 Bahagian Program dan Aktiviti	34
	2.7.2 Bahagian Pembinaan Dan Penyelenggaraan	34
	2.7.3 Bahagian Kemudahan Khas	35
	2.7.4 Bahagian Akuan Dan Kewangan	35
	2.7.5 Bahagian Perjawatan Dan Sumber Manusia	35

2.8	Pengurusan Program	35
2.8.1	Prinsip Penyediaan Perancangan Program	36
2.9	Pengurusan Penyelenggaraan Dan Kemudahan Taman Rekreasi	37
2.9.1	Penyelenggaraan Bangunan Dan Kemudahan	38
2.9.2	Pengurusan Penyelenggaraan Kawasan Dan landskap	40
2.10	Perancangan Dan Pengurusan Pemasaran Taman Rekreasi	42
2.10.1	Strategi Pemasaran Taman Rekreasi Awam	46
2.10.2	Pemboleh Ubah Dalam Strategi Sasaran Pemasaran	46
2.10.3	Strategi Perancangan Pemasaran	49
2.11	Pengurusan Kewangan	50
2.12	Pengurusan Fasiliti Dalam Taman Rekreasi Awam	52
2.12.1	Fungsi Pengurusan Fasiliti	54
2.13	Kesimpulan	56
BAB 3	KAJIAN KES : PENGURUSAN TAMAN REKREASI HUTAN BANDAR , MAJLIS BANDARAYA JOHOR BAHRU.	57
3.1	Pengenalan	57
3.2	Bahagian Landskap Dan Taman MBBB	57
3.2.1	Visi	58
3.2.2	Misi	58
3.2.3	Objektif	58
3.2.4	Fungsi Bahagian	59
3.2.5	Piagam Pelanggan	61
3.2.6	Struktur Organisasi	62
3.3	Taman Rekreasi Hutan Bandar	62
3.3.1	Tujuan	63

3.3.2	Objektif	64
3.3.3	Konsep Perancangan	64
3.3.4	Rekabentuk	64
3.3.5	Komponen Pembangunan	65
3.3.6	Kos Pembangunan Taman Hutan Bandar	67
3.3.7	Daya Tarikan di Hutan Bandar	69
3.3.8	Anugerah Yang Diperolehi Oleh Hutan Bandar	70
3.3.9	Pengurusan Taman Hutan Bandar	70
3.3.9.1	Pentadbiran Taman Rekreasi Hutan Bandar	71
3.3.9.2	Pengurusan Penyelenggaraan Kemudahan Taman Rekreasi Hutan Bandar	73
3.3.9.3	Kerja-Kerja Penyelenggaraan Kebersihan Kemudahan, Kawasan Dan Landskap	74
3.3.9.4	Kerja-Kerja Sivil Dan Elektrikal	75
3.3.9.5	Masa Waktu Bekerja	77
3.3.9.6	Peralatan dan Mesin	78
3.3.9.7	Kemudahan Penyelenggaraan Hutan Bandar	80
3.3.9.8	Penyelenggaraan Taman Orkid	80
3.3.10	Pengurusan Keselamatan	83
3.3.11	Pengurusan Promosi Dan Pemasaran	84
3.3.12	Pengurusan Program Dan Aktiviti	85
3.3.13	Kewangan Dan Perbelanjaan Mengurus	88
3.3.14	Pendapatan Taman Rekreasi Hutan Bandar	89
3.4	Perancangan Masa Depan Taman Rekreasi Hutan Bandar	92
3.5	Kesimpulan.	93

BAB 4 HASIL DAN ANALISA

95

4.1	Pengenalan	95
4.2	Kaedah Pengumpulan Data	96
4.2.1	Pengumpulan Data Melalui Temubual	97
4.2.2	Pengumpulan Data Melalui Borang Soal Selidik	97
4.2.3	Format Borang Soal Selidik	97
4.3	Teknik Analisa Yang Digunakan	100
4.3.1	Pengskalaan Likert (Likert Scaling)	100
4.3.2	Analisa Statistik Kekerapan (Statistik Frequency Analysis)	102
4.4	Analisa Terhadap Pegawai Dan Kakitangan Pengurusan Taman Rekreasi Hutan Bandar.	103
4.4.1	Analisa Soal Selidik Bahagian A Bagi Pegawai Dan Kakitangan	103
4.4.2	Analisa Soal Selidik Bahagian B bagi Pegawai Dan Kakitangan	109
4.5	Analisa Terhadap Pengunjung Ke Taman Rekreasi Hutan Bandar	115
4.5.1	Analisa Soal Selidik Bahagian A Untuk Pengunjung Atau Pengguna.	116
4.6	Analisa Bahagian B Bagi Pegawai Dan Kakitangan Dan pengunjung Menggunakan Analisa Likert Scaling	128
4.6.1	Analisa Faktor-Faktor Tahap Penilaian Perkhidmatan Dan Kemudahan Yang Disediakan Kepada Pengunjung Dan Pengguna.	128
4.6.2	Analisa Faktor-Faktor Tahap Kepuasan Pengunjung Dan Pengguna Terhadap Perkhidmatan Dan Kemudahan Yang Disediakan Oleh Pengurusan Taman Rekreasi Hutan Bandar.	135
4.6.3	Perbandingan Antara Faktor-Faktor Penting	140

Dalam Penyediaan Perkhidmatan Dan
Kemudahan Kepada Pengunjung Dan
Pengguna Taman Rekreasi Hutan Bandar.

4.7	Kesimpulan.	142
-----	-------------	-----

BAB 5 CADANGAN DAN KESIMPULAN 145

5.1	Pengenalan	145
5.2	Cadangan	145
5.2.1	Cadangan Kepada Pihak Pentadbiran MBBB	146
5.2.2	Cadangan Kepada Pihak Pengurusan	147
5.3	Penemuan Kajian	148
5.3.1	Pencapaian Objektif Kajian Pertama	148
5.3.2	Pencapaian Objektif Kajian Kedua	149
5.4	Limitasi Dan Permasalahan	150
5.5	Cadangan Kajian Lanjutan	150
5.6	Kesimpulan.	151

RUJUKAN

LAMPIRAN

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
4.1	Likert Scaling Dan Empat Darjah Tahap Kepuasan	101
4.2	Langkah Pengiraan Analisa Likert Scaling	102
4.3	Senarai Pencapaian Penilaian Terhadap Penyediaan Perkhidmatan Dan Kemudahan Kepada Pengunjung Oleh Responden	128
4.4	Skala Indeks Dan Penilaian	131
4.5	Susunan Kedudukan Setiap Faktor	131
4.6	Menunjukkan Tahap Kepuasan Pengunjung Dan Pengguna Terhadap Perkhidmatan Yang Disediakan	136
4.7	Skala Indeks Dan Kepentingannya	137
4.8	Susunan Faktor-Faktor Terhadap Kepuasan Pengunjung Terhadap Perkhidmatan Dan Kemudahan Yang Disediakan	138
4.9	Perbandingan Analisa Faktor Terhadap Penilaian Penyediaan Kemudahan Dan Perkhidmatan Terhadap Kepuasan Pengunjung	140

NO.RAJAH	TAJUK	MUKA SURAT
1.1	Carta Alir Metodologi Kajian	12
2.11	Hubungkait Antara Pihak Pengurusan Pihak Penyelenggaraan	41
2.12	Pendekatan Pemasaran Untuk Rekreasi	43
2.13	Tingkat Persaingan Melibatkan Kelakuan Pengguna	44
2.14	Hubungkait Proses Pemasaran	45
2.19	Pembahagian Dimensi Harga Untuk Perkhidmatan Dan Program Rekreasi	48
3.5	Carta Organisasi Penyelenggaraan Taman Hutan Bandar	72
4.1	Contoh Soalan Terbuka	98
4.2	Contoh Soalan Pilihan	98
4.3	Contoh Soalan Dichotomous	98
4.4	Contoh Soalan Berbentuk Pertimbangan Kuantitatif	99
4.4	Menu jukkan Taburan Jantina staf dan Pekerja	103
4.5	Taburan Umur Pegawai Dan Kakitangan	104
4.6	Taburan Bangsa Pegawai Dan Kakitangan	104
4.7	Taburan Pencapaian Akademik Pegawai Dan Kakitangan	105
4.8	Taburan Perjawatan Pegawai Dan Kakitangan	106
4.9	Taburan Tempoh Perkhidmatan Pegawai Dan Kakitangan	106
4.10	Taburan Pengalaman Kerja	107
4.11	Taburan Taraf Perjawatan	108
4.12	Pecahan Taburan Penempatan Kerja	109

4.13	Pecahan Bilangan Kursus Yang Dihadiri	109
4.14	Taburan Mengenai Kefahaman Objektif Bahagian	110
4.15	Pecahan Jadual Kerja Yang Dibekalkan	111
4.16	Kekerapan Perjumpaan Atau Perbincangan	111
4.17	Kesesuaian Penempatan Kerja	113
4.18	Taburan Masalah Yang Dihadapi	113
4.19	Keselesaian Dengan Persekitaran Kerja	114
4.20	Cara Meningkatkan Mutu Kerja	115
4.22	Taburan Mengikut Jantina Responden	117
4.23	Taburan Responden Mengikut Bangsa	117
4.24	Taburan Mengikut Latar Belakang Akademik	118
4.25	Taburan Mengikut Jenis Pekerjaan Pengunjung	119
4.26	Taburan Mengikut Jumlah Pendapatan	120
4.27	Taburan Mengikut Mereka Yang Bersama Responden Ke Hutan Bandar	121
4.28	Taburan Mengikut Cara Responden Datang Ke Hutan Bandar	121
4.29	Taburan Mengikut Bagaimana Responden Tahu Mengenai Lokasi Hutan Bandar	122
4.30	Taburan Mengikut Lokasi Tempat Tinggal Responden	123
4.31	Taburan Mengikut Kekerapan responden Datang Ke Hutan Bandar	123
4.32	Taburan Mengikut Tujuan Berkunjung Ke Hutan Bandar	124
4.33	Taburan Masa Berkunjung Responden Ke Hutan Bandar	125
4.34	Taburan Mengikut Hari Yang Digemari	125

	Datang Ke Hutan Bandar	
4.35	Taburan Daya Tarikan Hutan Bandar Oleh Pengunjung	126
4.36	Taburan Mengikut Komponen Yang Selalu Dikunjungi Oleh Responden	127

SENARAI LAMPIRAN

LAMPIRAN	TAJUK	MUKA SURAT
1	Borang Soal Selidik Pegawai Dan Kakitangan	
2	Borang Soal Selidik Pengunjung Dan Pengguna	
3.	Keperluan Standard Ruang Untuk Taman	
4.	Keperluan Fasilitas Dan Keluasan Minimum	
5.	Kelas Atau Jenis Taman Rekreasi	
6.	Standard For Neighbourhood Parks	
7	Kemudahan Taman Rekreasi	
8.	Standard Kemudahan Untuk Aktiviti Luar	
9.	Struktur Organisasi Bersepadu	
10.	Struktur Organisasi Unity Of Commad	
11.	Struktur Organisasi Soan Of Control	
12.	Struktur Organisasi Taman Rekreasi , Tecoma Washington DC	
13.	Perlaksanaan Strategi Permasaran Taman Rekreasi	
14.	Carta Organisasi MBBJ	
15.	Carta Organisasi Bahagian Taman Dan Landskap	
16.	Gambar Komponen Hutan Bandar	
17.	Carta Organisasi Unit Taman Hutan Bandar	

18. Gambar Aktiviti Hutan Bandar
19. Pecahan Perbelanjaan Baget Tahunan
20. Kutipan Sewaan Kemudahan 2003
21. Kuitipan Sewaan Kemudahan 2004
22. Kutipan Hasil Ke Taman Orkid
23. Kutipan Sewaan Bazaar Landskap

BAB 1

PENGENALAN

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan.

Taman Rekreasi Awam adalah merupakan salah satu kemudahan fasiliti yang perlu disediakan oleh Pihak Berkuasa Tempatan kepada komuniti sesebuah bandar. Taman rekreasi awam diadakan bertujuan bagi menyediakan kemudahan berekreasi berdasarkan kepada suasana semulajadi bagi sesuatu kawasan atau yang mempunyai ciri-ciri tertentu bagi memenuhi keperluan fizikal dan psikologikal masyarakat serta sebagai tempat untuk memupuk integrasi di antara kaum di dalam sesebuah bandar. Disamping itu juga, dengan adanya Taman Rekreasi ini ianya dapat memberikan keseimbangan pembangunan di dalam sesebuah bandar. Berdasarkan (Kraus 1990), nilai sesuatu aktiviti rekreasi adalah berdasarkan kepada bentuk fizikal, emosi, sosial, intelektual dan spiritual. Sesuatu kawasan lapang yang sesuai dan mempunyai suasana alam semulajadi di dalam kawasan bandar adalah diperlukan bagi menyediakan kawasan rekreasi kepada masyarakatnya. Menurut Kamariyah (1983), tidak semua kawasan lapang sesuai untuk dijadikan kawasan taman rekreasi, ianya haruslah mempunyai ciri-ciri yang tertentu seperti mempunyai nilai estetika, pembelajaran serta budaya.

Berdasarkan Akta Perancangan Bandar Dan Desa di bawah Akta 172, telah mensyaratkan kepada Pihak Berkuasa Tempatan untuk merancang pembangunan sesebuah kawasan penempatan atau pusat pertumbuhan kawasan hijau serta rekreasi

diperlukan bagi memenuhi keperluan psikologi penduduk. Selaras dengan itu adalah menjadi salah satu syarat untuk mendapatkan Kelulusan Merancang (KM) oleh pemaju-pemaju di dalam membangunkan sesebuah kawasan pertumbuhan komuniti, perlu menyediakan rizab atau menyediakan kemudahan rekreasi sekurang-kurangnya 10% dari keseluruhan kawasan pembangunan untuk komunitinya.

Dengan mewujudkan taman rekreasi awam yang menarik dan berfungsi, ianya boleh meningkatkan imej sesebuah bandar atau Pihak Berkuasa Tempatan. Dalam usaha tersebut Majlis Bandaraya Johor Bahru telah dipilih sebagai salah sebuah Bandaraya Sejahtera (Healthy City) oleh pihak UNESCO bagi mengiktiraf usaha Majlis Bandaraya Johor Bahru bagi menyediakan kemudahan taman rekreasi awam untuk keperluan komunitinya. Oleh kerana corak kehidupan di kawasan bandar yang sibuk terutama dari segi melaksanakan tugas seharian seperti bekerja dengan teruk, belajar, bekerja seharian suntuk di dalam bangunan memerlukan aktiviti rekreasi luar yang boleh mengurangkan ketegangan serta merehatkan tubuh badan serta fikiran. Ini dapat memulihkan kecergasan fizikal serta minda bagi meneruskan aktiviti seharian mereka dengan sihat dan berkualiti.

Kepadatan penduduk yang tinggi mengakibatkan kesesakan ruang dan tempat untuk bekerja serta tempat tinggal bagi masyarakat di bandaraya. Ini memberikan kesan yang kurang sihat terhadap persekitaran serta kualiti hidup. Tahap pencemaran akan bertambah tinggi, suhu akan meningkat dan penggunaan oksigen yang banyak adalah diperlukan.

Oleh itu keperluan kawasan rekreasi yang berkualiti adalah sangat diperlukan oleh penduduk bandaraya bagi menyediakan keperluan rehat dan berekreasi, bagi mengurangkan tekanan dengan menjalankan latihan jasmani samada pasif ataupun aktif secara bersendirian, berkumpul atau berkeluarga di dalam kawasan yang selesa, selamat serta bebas dari pencemaran. Disamping itu dapat memujuk integrasi kaum dengan menjalankan aktiviti secara bersama melalui program atau kempen yang diaturkan oleh pihak kerajaan.

1.2 Pernyataan Masalah

Adalah menjadi tanggungjawab pihak Majlis Bandaraya Johor Bahru untuk menyediakan kemudahan infrastruktur serta kemudahan fasiliti sokongan kepada penduduk, pelancong serta pelabur. Ianya adalah untuk memberikan perkhidmatan yang berkualiti bagi memenuhi keperluan fizikal dan psikologi mereka semasa berada di bandaraya. Disamping itu juga ianya dapat menarik dan menjadi aset untuk dijadikan *Selling Product* kepada Majlis Bandaraya Johor Bahru kepada para pelancong serta pelabur agar berkunjung ke negeri ini dengan lebih kerap lagi. Ini akan dapat meningkatkan pertukaran wang asing yang banyak kepada negeri dan negara kita. Usaha ini memerlukan satu perancangan dan pengurusan yang baik dan berkualiti bagi memastikan Majlis Bandaraya Johor Bahru mampu memenuhi keperluan ini dengan mudah.

Walau bagaimanapun isu yang sering timbul adalah masalah peruntukan yang besar adalah diperlukan bagi menyediakan kemudahan ini, di mana ianya merangkumi aspek pembangunan taman rekreasi serta kos penyelenggaraan yang ditanggung selama hayat taman ini. Ini membebankan Majlis Bandaraya Johor Bahru di dalam melaksanakan tanggungjawab bagi menyediakan keperluan masyarakat bandaraya.

Isu kedua ialah sistem pengurusan taman rekreasi awam yang lazimnya diuruskan mengikut dimensi lama atau cara konvensional di mana sistem pengurusan taman awam sering diuruskan sebagai sebuah institusi awam dan tidak berorientasikan komersial. Semua kemudahan yang disediakan adalah percuma sepenuhnya dan aktiviti-aktiviti yang disediakan adalah tidak mengambilkira keperluan pengguna semasa serta tidak menarik minat ramai lapisan pengguna bagi menggunakan serta berkunjung ke taman rekreasi ini. Tarikan aktiviti rekreasi sahaja semata-mata tidak mampu menjana daya tarikan kepada pengunjung sekiranya tidak dilengkapi dengan sokongan perkhidmatan yang diperlukan oleh mereka semasa berada di taman rekreasi ini.

Ini dapat dilihat terutamanya dari segi aktiviti serta kemudahan yang disediakan oleh pihak berkuasa tempatan yang lebih menumpukan kepada aktiviti-aktiviti rekreasi semata-mata tetapi kepada aktiviti-aktiviti, yang mampu menjana pendapatan . Selain daripada itu, pihak yang diberi tanggungjawab terhadap pengurusan taman rekreasi iaitu Pihak Berkuasa Tempatan kurang mahir dan tidak terlatih di dalam bidang yang diperlukan. Kemampuan ini sebenarnya memerlukan sokongan pengurusan yang professional bagi memandu perancangan untuk membangunkan keperluan taman rekreasi awam sebagai salah satu produk dan bukannya aktiviti-aktiviti yang biasa berbentuk sosial dan tidak menguntungkan.

Promosi serta proses pemasaran yang kurang atau tidak dibuat secara teratur mengikut kaedah yang betul menyebabkan kurang pengunjung. Hanya pengunjung yang biasa serta tertentu sahaja mengetahui dan mendapat faedah. Ini sebenarnya tidak menunjukkan keupayaan sebenar dan tidak memenuhi objektif penubuhan taman rekreasi awam sebagai satu kemudahan fasiliti yang diperlukan oleh masyarakat bandar.

Melalui dimensi baru di dalam perspektif pengurusan fasiliti diharapkan mampu meningkatkan keupayaan pengurusan taman rekreasi awam sebagai satu produk yang dapat menjana pendapatan serta memenuhi keperluan dan kehendak pengguna Majlis Bandaraya Johor Bahru. Dengan penyediaan perancangan serta reka bentuk yang menarik sesebuah taman rekreasi awam seperti Hutan Bandar mampu menawarkan kemudahan yang diperlukan oleh semua lapisan atau golongan pengguna bagi memberikan pulangan serta daya tarikan kepada pelancong serta pelawat ke Majlis Bandaraya Johor Bahru .

Berdasarkan kepada garis panduan yang dikeluarkan oleh Jabatan Perancang Bandar dan Desa Malaysia, kawasan rekreasi di kategorikan kepada 7 jenis iaitu Taman Negara, Taman Negeri , Taman Bandar, Kawasan Rekreasi Komuniti, Taman Rekreasi Kejiranan atau Perumahan, Taman Awam Kanak- Kanak dan Kawasan Permainan Kanak-Kanak (Ho dan Ahmad Fuad 1993). Bagi Pihak Berkuasa Tempatan , antara tujuan dan objektif bagi membina taman rekreasi awam adalah untuk

mewujudkan sebuah kawasan rekreasi yang mempunyai suasana harmoni dan menjadi tempat untuk memupuk dan menyatukan pelbagai lapisan kaum bagi satu-satu kawasan komuniti di samping menggalakkan mereka menggunakan kemudahan yang disediakan untuk melakukan aktiviti sihat dan berfaedah kepada individu dan negara bagi jangka masa panjang (Ishak 1983).

Majlis Bandaraya Johor Bahru mempunyai keluasan 181.8 km persegi dengan kepadatan penduduk 600,000 orang. Mengikut perancangan pembangunan kawasan, Majlis Bandaraya mempunyai kawasan lapang sebanyak 500.8 ekar atau 10 peratus daripada keseluruhan kawasan pentadbiran Majlis Bandaraya Johor Bahru. Dari jumlah itu kurang 50 peratus yang telah dimajukan untuk digunakan sebagai kawasan rekreasi di dalam Majlis Bandaraya Johor Bahru. Daripada itu sebanyak 5 buah taman rekreasi awam telah dibangunkan dengan kos sebanyak RM 19.39 juta di mana sebanyak RM 15.39 juta adalah sumber dari Pihak Majlis Bandaraya dan RM 4 juta adalah dari Kerajaan Persekutuan. Sebanyak 150 buah taman permainan kanak-kanak telah dapat disediakan oleh Pihak Majlis Bandaraya dengan kos sebanyak RM 12 juta dan RM 2.25 juta yang telah disyaratkan kepada pemaju untuk menyediakan taman permainan kanak-kanak di bawah projek pembangunan mereka. Dari itu sejumlah RM 1.5 juta dibelanjakan untuk menyelenggara serta menguruskan operasi taman awam serta taman permainan kanak-kanak di dalam Majlis Bandaraya Johor Bahru setiap tahun.

Mengikut keperluan sebenar, 10 peratus kawasan lapang diperlukan bagi menyediakan kawasan untuk berekreasi berdasarkan kepada keperluan Perancangan Majlis Bandaraya Johor Bahru. Selaras dengan maklumat yang telah dibentangkan, penyediaan taman awam menjadi satu bebanan kepada Pihak Majlis Bandaraya Johor Bahru di dalam menyediakan kemudahan yang diperlukan untuk membina sebuah taman awam kerana kos penyelenggaraan dan operasinya.

Taman Hutan Bandar yang telah dibina pada tahun 1993 adalah merupakan Taman Rekreasi Bandar yang terbesar di kawasan pentadbiran Majlis Bandaraya Johor

Bahru mahu pun di Negeri Johor di mana ianya merangkumi kawasan seluas lebih kurang 50 ekar. Ia dikelaskan sebagai Taman Rekreasi Bandar yang menampung keperluan populasi 50,000 orang penduduk dengan jangkauan kawasan populasi 3 hingga 10 km radius yang mengambil masa perjalanan selama 30 minit berkenderaaan. Mengikut keperluan keluasan ianya memerlukan kawasan 40 hingga 100 hektar bagi menampung populasi dan bergantung kepada jenis aktiviti yang ditawarkan. Antara kemudahan yang perlu di sediakan di dalam kelas taman rekreasi bandar ini ialah pusat sukan, pusat rekreasi bagi menampung keperluan populasi sekitar kawasan ini dan mewujudkan satu suasana semulajadi yang harmoni dan menyeronokan untuk masyarakat. Berdasarkan Ho dan Ahmad Fuad (1993), Taman Bandar seharusnya juga menyediakan kemudahan awam seperti kemudahan sukan, rekreasi air, permainan kanak-kanak dan lain-lain kemudahan yang diperlukan oleh masyarakat untuk berekreasi.

Dengan keluasan 50 ekar, Taman Hutan Bandar di bangunkan sebagai sebuah taman rekreasi berkonsepkan taman rekreasi untuk keluarga di dalam kawasan semulajadi. Ia dilengkapi dengan kemudahan seperti permainan kanak-kanak dan juga jogging trek tapak perkhemahan, challet serta gerai makanan dan minuman untuk pengunjung. Berdasarkan Noor Azlin (2001), kajian terhadap ciri-ciri pengunjung di Hutan Bandar, menunjukkan 30 peratus daripada responden adalah berumur di antara 26 tahun hingga 35 tahun, 68 peratus adalah lelaki, 80 peratus adalah melayu, 50 peratus berpendidikan sekolah menengah dan 27 peratus berpendapatan kurang dari RM 500.00 sebulan. Bagi aktiviti yang disukai, 65 peratus berjalan, 42 peratus berjogging dan 40 peratus menggunakan kemudahan padang permainan. Manakala 43 peratus mereka yang datang secara berkumpulan diantara 3 hingga 5 orang dan mereka yang datang adalah dari sekitar kawasan lingkungan 3km hingga 10km sebanyak 39 peratus.

Dari kajian tersebut, menunjukkan bahawa Taman Hutan Bandar masih boleh dipertingkatkan lagi tahap penggunaannya dengan meningkatkan lagi pengurusan serta aktiviti bagi menarik lebih ramai lagi pengunjung seperti kaum wanita, kaum lain

seperti cina yang gemarkan kemudahan taichi dan jogging serta aktiviti remaja dan golongan berumur bagi memenuhi objektif pembinaannya.

1.3 Isu Kajian.

Antara isu-isu yang dikenalpasti bagi membolehkan kajian ini diketengahkan ialah melihat pendekatan pengurusan fasiliti di dalam mempertingkatkan pengurusan Taman Rekreasi Hutan Bandar dengan lebih berkesan dan berdaya maju. Faktor yang sering dilihat sebagai faktor penghalang bagi mempertingkatkan keupayaan Taman Rekreasi Hutan Bandar ini dibangunkan sebagai satu produk yang berdaya maju adalah sistem pengurusan yang tidak menguntungkan serta bebanan kos menyelenggara yang tinggi yang ditanggung oleh pihak MBBJ. Dari itu keberkesanan fungsi Taman Rekreasi Hutan Bandar ini tidak dapat dimanfaatkan sepenuhnya oleh MBBJ sebagai satu produk yang boleh memberikan impak kepada pengurusan serta imej MBBJ itu sendiri. Antara isu-isu yang penyebab yang memberikan kesan ke atas faktor ini adalah:-

- a. Kos operasi dan penyelenggaraan kemudahan dan perkhidmatan yang tinggi.
- b. Tidak dapat menarik ramai pengunjung atau pelawat di mana aktiviti-aktiviti yang disediakan adalah kurang dan tidak merangkumi kepada semua golongan dan lapisan kaum di dalam MBBJ.
- c. Pengurusan yang kurang berkesan dan tidak teratur di mana kakitangan adalah tidak terlatih dan tidak berpengalaman di dalam pengurusan Taman Rekreasi. Oleh itu ia tidak mampu mengurus dan merancang dengan lebih jauh dan berdaya maju.

1.4 Objektif Kajian

Antara objektif kajian yang akan dibuat adalah berdasarkan kepada perkara-perkara berikut iaitu:-

- a. Mengenalpasti proses dan sistem pengurusan Taman Rekreasi Hutan Bandar Majlis Bandaraya Johor Bahru di dalam menyediakan perkhidmatan dan kemudahan rekreasi kepada warga kota.
- b. Mempastikan faktor-faktor yang menyebabkan wujudnya permasalahan dalam menyediakan perkhidmatan-perkhidmatan kemudahan rekreasi kepada warga kota.

1.5 Skop Kajian

Skop kajian bagi disitasi ini adalah di khususkan kepada pengurusan taman rekreasi awam Hutan Bandar Majlis Bandaraya Johor Bahru. Ianya adalah untuk melihat keberkesanan sistem pengurusan taman rekreasi awam dalam mencapai objektif serta peranannya dalam aspek pengurusan, serta tanggungjawab Majlis Bandaraya Johor Bahru di dalam memberikan perkhidmatan servis kepada warga kota yang merupakan pelanggan MBBJ iaitu pembayar-pembayar cukai.

Faktor pengurusan memainkan peranan penting bagi memastikan kejayaan di dalam menyediakan kemudahan fasiliti di Taman Rekreasi Hutan Bandar. Skop kajian ini akan memberikan tumpuan kepada:-

- a. Penumpuan kepada sistem pengurusan Taman Rekreasi Hutan Bandar MBBJ akan diberikan sepenuhnya termasuk dari segi perancangan, pelaksanaan dan pengurusan operasi dan aktiviti, kewangan, promosi, kutipan hasil, penyelenggaraan, organisasi serta bidang tugas kakitangan yang terlibat secara khusus.

- b. Mengukur kejayaan berdasarkan sambutan pengunjung yang menggunakan kemudahan yang disediakan serta kekerapan pengunjung menggunakan kemudahan yang disediakan.
- c. Aspek yang menyebabkan faktor penyokong kepada kejayaan seperti:-
 - i. Reka bentuk yang unik dan harmoni dapat memberikan impak yang kuat kepada pengunjung dan menyeronokan.
 - ii. Kemudahan yang disediakan di dalam memenuhi kehendak serta keperluan pengunjung serta pelawat yang datang.
 - iii. Aktiviti-aktiviti yang menarik minat serta berguna kepada pengunjung.
 - iv. Kepuasan pengunjung terhadap kemudahan serta aktiviti-aktiviti yang disediakan termasuk layanan serta pengurusan yang cepat serta mesra pelanggan.
 - v. Kurangnya kerosakan disebabkan oleh vandalisme kurangnya risiko ke atas pengunjung dan pelawat.
- d. Kajian akan menumpukan kepada soal selidik dan maklumbalas daripada pengunjung, pelawat dan kakitangan MBBJ yang terlibat secara langsung terhadap persepsi mereka mengenai kemudahan serta aktiviti yang terdapat di dalam Taman Rekreasi Hutan Bandar berbanding dengan aspek mereka.

1.6 Kepentingan Kajian

Kajian ini boleh memberikan sumbangan kepada beberapa pihak antaranya:-

- a. Majlis Bandaraya Johor Bahru
Dapat mengenalpasti bentuk pengurusan yang sesuai bagi menguruskan taman rekreasi awam supaya lebih berdaya maju dan tidak membebankan pihak MBBJ.

- b. **Pengamal Pengurusan Fasilitas.**
Pihak pengurus fasilitas akan mendapat pendedahan baru di dalam bidang yang selama ini terabai dan kurang diberikan perhatian di mana potensi yang besar memerlukan sokongan dari pengurusan fasilitas yang lebih professional.
- c. **Pengguna atau pelanggan (pembayar cukai)**
Pengguna dan pembayar cukai yang merupakan warga kota MBBB akan mendapat kemudahan yang baik dan memuaskan, meningkatkan kualiti hidup mereka serta dapat menjimatkan kos berbanding untuk mendapatkan kemudahan yang diperlukan ditempat lain yang jauh serta memerlukan masa serta kos yang tinggi.
- d. **Pengurusan Taman Rekreasi Awam**
Mendapat panduan kerja yang lebih teratur serta lengkap bagi menjamin kepentingan mereka di dalam memberikan sumbangan kepada Majlis Bandaraya Johor Bahru.

1.7 Metodologi Kajian

Metodologi kajian akan dibahagikan kepada beberapa bahagian:-

7.1 Peringkat Pertama (Pengenalan)

Bahagian ini akan melibatkan kajian awal oleh penulis terhadap isu pengurusan taman rekreasi awam melalui temubual serta maklumat daripada pengurusan taman rekreasi awam Hutan Bandar serta pentadbiran MBBB . Kajian ini dibuat bagi mendapatkan isu sebenar yang dihadapi oleh organisasi yang terlibat di dalam menguruskan taman rekreasi awam. Seterusnya menentukan objektif, skop, kepentingan serta metodologi dan kaedah kajian bagi digunakan untuk melaksanakan kajian ini.

7.2 Peringkat Kedua (Pengumpulan Data)

Dalam peringkat ini, dua jenis data digunakan untuk menjalankan kajian iaitu data primer dan data sekunder.

a. Data Primer

Untuk mencapai objektif kajian, data primer diperolehi melalui soalselidik yang akan diedarkan kepada responden yang terlibat serta temubual dengan pihak pengurusan dan pentadbiran MBBB bagi mendapatkan maklumat mengenai perancangan serta sistem pengurusan taman rekreasi awam Hutan Bandar.

b. Data Sekunder

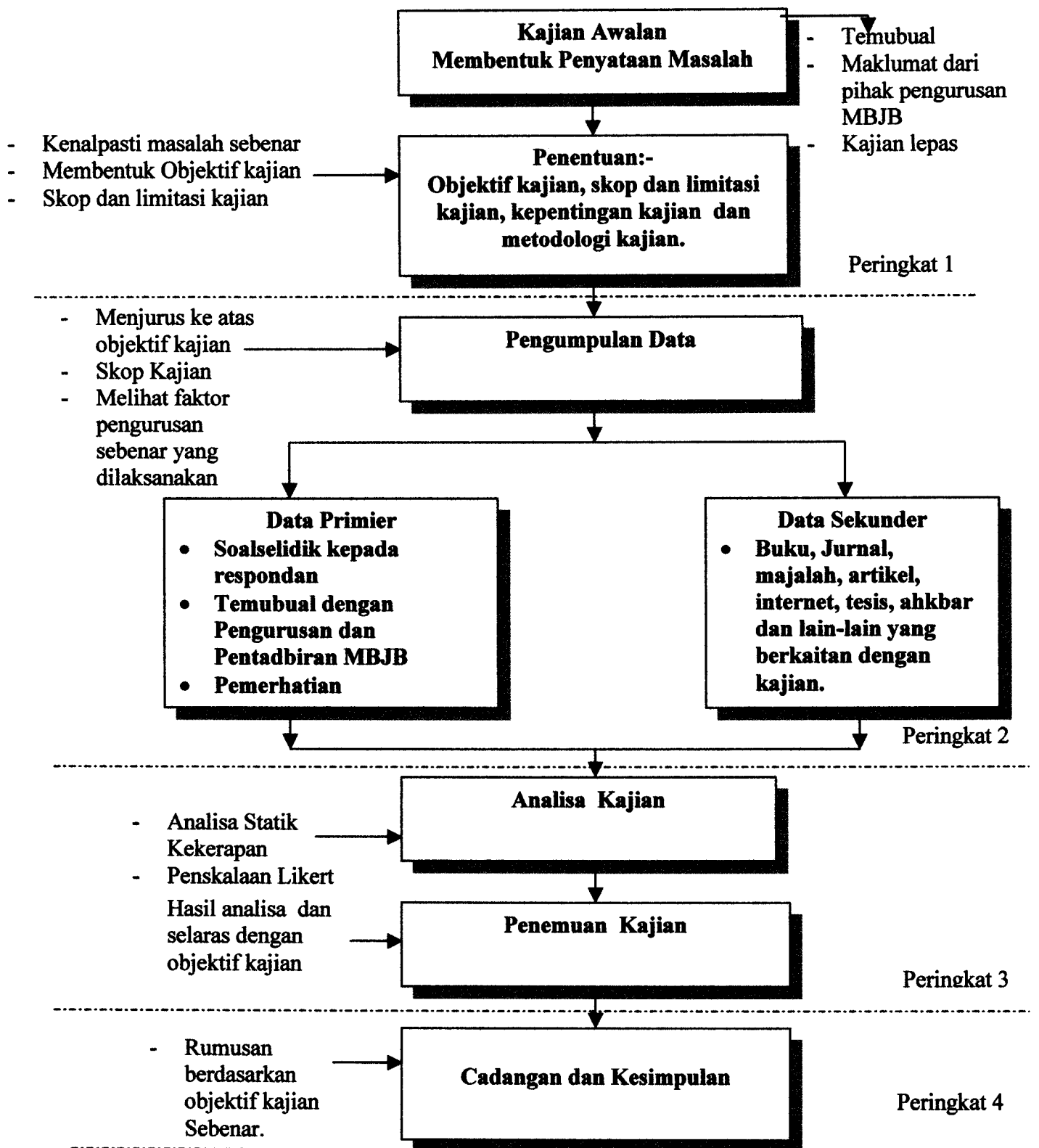
Data Sekunder pula diperolehi daripada sumber-sumber seperti buku, jurnal, majalah, artikel, internet, tesis, tugas pelajar, keratan akhbar dan lain-lain maklumat yang berkaitan dengan kajian. Sumber-sumber ini membantu dalam menerangkan konsep serta teori-teori penting berkaitan dengan pengurusan taman rekreasi awam.

7.3 Peringkat Ketiga (Analisa Kajian)

Data primer dan sekunder yang dikumpulkan akan dianalisa dan diolah dengan menggunakan pendekatan yang sesuai untuk menjawab serta menyelesaikan permasalahan serta objektif kajian. Kaedah analisa yang akan dijalankan adalah dengan menggunakan analisa kekerapan dan Statistical Package for Social Science (SPSS).

7.4 Peringkat Keempat (Kesimpulan dan Cadangan)

Hasil yang diperolehi daripada peringkat analisa akan dijadikan rumusan ke atas kajian ini. Seterusnya cadangan-cadangan yang sesuai akan diberikan bagi mencapai objektif kajian serta permasalahan yang dihadapi.

Rajah 1.1 : Carta Alir Metodologi Kajian.

8.0 Susunatur Bab

Bab 1 (Pengenalan)

Bab ini merangkumi latarbelakang kajian yang meliputi pengenalan, pernyataan masalah, isu kajian, objektif kajian, kepentingan kajian, metodologi kajian dan susunatur bab.

Bab 2 (Pengurusan Taman Rekreasi Awam – Kajian Literatur)

Bab ini akan membincangkan tentang konsep dan pendekatan pengurusan taman rekreasi awam termasuklah pengenalan mengenai taman rekreasi awam, perancangan serta pengurusan termasuk reka bentuk, pengurusan kemudahan dan penyelenggaraan serta sistem dan strategi pemasaran.

Bab 3 (Kajian Kes – Pengurusan Taman Rekreasi Awam Hutan Bandar MBBB).

Bab ini akan membincangkan mengenai kajian kes sistem pengurusan di Taman Rekreasi Awam Hutan Bandar MBBB yang akan meliputi aspek perancangan dan reka bentuk, pengurusan taman yang melibatkan pengurusan penyelenggaraan kemudahan dan operasi di dalam pihak MBBB memberikan perkhidmatan kepada pelanggannya. Ini akan dilakukan dengan mengumpulkan maklumat primer dan sekunder melalui temubual dengan pihak pengurusan serta soal selidik kepada pengunjung yang menggunakan kemudahan di taman rekreasi Hutan Bandar.

Bab 4 (Hasil dan Analisa)

Bab ini akan membincangkan hasil soalselidik serta analisa terhadap soal selidik yang dibuat kepada responden yang terlibat berdasarkan objektif kajian. Soalselidik yang dibuat ke atas pengunjung yang menggunakan kemudahan fasiliti yang terdapat di taman rekreasi awam Hutan Bandar akan dianalisa dengan menggunakan teknik analisa kekerapan dan Perskalaan Likert .

Keputusan analisa akan digunakan bagi merumuskan keputusan yang diperolehi berdasarkan objektif kajian.

Bab 5 (Cadangan dan Kesimpulan)

Bab ini akan membincangkan tentang penemuan yang diperolehi melalui analisa kajian dan cadangan-cadangan yang sesuai untuk mempertingkatkan lagi pengurusan taman rekreasi awam serta permasalahan yang timbul. Satu rumusan akan dibuat berdasarkan kajian serta penemuan yang diperolehi terhadap sistem pengurusan taman rekreasi awam dan seterusnya cadangan bagi kajian lanjutan yang mungkin dilaksanakan.

RUJUKAN

BABLIOGRAFI

Rujukan

Alan Jubenville, Ben Wt (1993), Outdoor Recreation. 3rd Ed Venture Publishing Inc State College USA.

Anonymous, 1997. Hutan Bandar Johor Bahru. Majlis Bandaraya Johor Bahru, Johor, Malaysia, (Brochure).

Anonymous, 1999b. Piawaian Perancangan, Tanah Lapang dan Rekreasi (Planning Standards, Open Spaces and Recreation). Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia, Kuala Lumpur.

Bannon, Joseph J (1976) Leisure Resources, Etscomprehensive Planning, Prentice Hall Eaglewood Cliffts, NJ.

Beardsley WG Abd Wagar, JA (1971) "Vegetation" Management On Forested Recreation Site, Journal Of Forestry 69:728.

Berger, Alan S. (1975) The City Urban Communities And Their Problems WMC Company Publisher, IOWA

Butler, George D, (1959), Recreation Areas Their Design And Equipment. McGraw Hill.

Bradshaw. A.D, Goode. D.A And Thorp, E (Eds) (1983), Ecology And Of The British Ecological Society, Manchester, Black Well Scientific, Publication,

Butler, George D, (1967), Indtroduction To The Community Recreation (4th Ed)
MC Graw Hill, New York.Buechner, Robert D (1971), National Park
Recreation And Open Space Standards Nation Recreation And Park
Association

Check, Neil H. JR (1976), Leisure And Recreation Places, USA Ann Arbor,
Science Publishers Inc 1976.

Cravan, DW (1982) Strategic Marketing Homewood, IL, Richard D. Irwin

Cristianen, M (1979) Park Planning Handbook John Wiley And San, New York.

Crompton, JL (1983), Parks And Recreations With Strategic Marketing Planning,

Crompton, JL And Lanb, CW. JR (1986), Marketing Government And Social
Service , New York John Villey And Son

Duffey, E., Morris, M.G., Sheal, J., Ward, Lena K., Weels, D.A And Ecology
And Wildlife Management,Chapman And Hall.

Edginton, Christopher R., And Williams John, (1978) Productive Management Of
Leisure Service, Organization: A Behavioral Approach, Wiley, New York.

Edginton, C.H (1980). Recreational and Leisure Programming : A Guide For The
Professional. Philadeiphia : Suander College.

Edmonton Parks And Recreation Department, Marketing Plan 1988-1990,
Edmonton Alberta Canada.

Ellen L O'sullivan (1991), Marketing For Parks, Recreation And Leisure Book Crafters, Chelsea.

Fench, Jr (1988), Landscape Management, Planning And Maintenance Of Trees, Shrubs And Turfgrasses. New York Nostrad Reinhold.

G Seasson, H. Doughs, Meter, Harold And Brightbill, Charles K., (1975) Leisure Services, Prentice-Hall, Eaglewood Cliffs NJ.

Gangstad, ED (1988) Recreation Resource Management New York St. Martin Press.

Gibson, James, Ivancecich John M: And Donnely, Jame H., JR (1973), Organization Structure, Processes, Behaviour, Business Publications, Dallas Tex.

Gold, S.M (1980), Recreation Planning And Design , MC Graw Hill Brob Company.

Ho, Y.C. & Ahmad Fuad, H. 1993. Minimum open space in housing schemes. Is there a need for legislation? Seminar on Open Space in Urban Areas, Needs, Uses and Abuses. 12 January 1993. Kuala Lumpur. 17pp.

Howard, DR And Crompton, J.L (1980), Financing, Managing And Marketing Recreation And Parks Resources, Bubuque, IA. Wan C. Brown.

Hanson, A.A And Justa, F.V (Eds) Turfgrass Science, Americans Society Of Agronomy No.14.

- Ishak, M. S. 1983. Kemudahan kesenggangan dan rekreasi luar di majlis Perbandaran Petaling Jaya Pp. 44-51 in Wan Sabri, W.M., Kamis, A., Mohd Basri, H. & Mohd. Zin, J. (Eds.) Rekreasi Luar di Malaysia. Universiti Pertanian Malaysia, Serdang
- Jack Culberstson, Paul Jacobson And Theodone Peller, (1960) Administrative Relationship, Tonglewood Cliffts N.J Prentice Hall.
- James D. Mooney (1947), Principals Of Organization Rev. Ed New York
- Jecc B. Sears (1950), The Nature Of The Administrative Process (New York) MC Graw Hall.
- Jellicoe, G (1975), Landscape Of Man, Viking Press, New York.
- Jubaiville, Alan (1976) Outdoor Recreation Planning, University Of Wyoming.
- Kamariyah Kamsah (1983), Some Thoughts In Planning And Designing Towards A Society Of Leisure And Recreation. Outdoor Recreation In Malaysia (Seminar Paper) UPM
- Kotler, P (1982) Marketing For Nonprofit Organizations (2nd Ed) Englewood Cliffs, NJ Prantice Hall.
- Kotler.P (1980), Marketing Management Analysis, Planning And Control (4th Ed) Englewood Cliffs (NJ Prentice, Hall)
- Kraus, Richard G, (1971), Recreation And Leisure In Modern Society Prentice – Hall Englewood Cliffs.

Pfiffner, JM Presthus , RV (1960), Public Administration, Ronald NY.

Pigran, R.E (1983) Outdoor Recreation And Resource Management, New York St
Martin Press Inc.

Programmes Information Network (PIN), National Recreation And Park
Association Vol. 1, No.1 January 1989.

RC Davis (1951), The Fundamental Of Top Management,
Harper And Row New York.

Rodney LS (1981), Administratrtration Of Recreation, Parfk And Leisure Services,
John Wiley And Sons, Canada.

Tead, O (1951) The Art Of Administration, Mc Graw- Hill, New York

The Aethletic Institute And American Association For Health , Physical
Education And Recreation, Planning Facilities For Aethletic S, Physical
Education And Recreation. The Aethletic Institute And American
Association For Health, Physical Education And Recreation, Chicago
1974.

Tillman, Albert (1973), The Program Book For Recreation Professionals,
Mayfield, Pala Alto, Californea.

Tuan Haji Zainl Hakim Mohd Zain (1993), Theme Park And Adaptive
Development For Historic Cities In Malaysia, Perancangan Ke Arah
Pembangunan Negara Maju, Siri Seminar Perancangan 5SPBW Ke 11
UTM

**Way, J.M (Ed) Management Of Vegetation, British Crop Protection Council,
Monograph No26.**

**Zucker (1959), Town And Square, From Agora To The Village Green, Colombia
University Press, Colombia**